

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

5. Quinam restituere debeant damnum iniustè datum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

stria, ideò non rei domino, sed possessori etiam mala fidei cedit.

Semper tamen lucrum omne cessans & damnum emergens, domino iniquus possessor restituere cogitur. Exemplum lucri cessantis est, si dominus v. c. frumentum non seruasset, donec decresceret, sed maiore precio vendidisset, totum hoc ei refarciri debet. Exemplum damni emergentis est; Si propterea, quod Equus, V. C. aut frumentum ablatum, vel debito tempore restitutum non fuit, ipsemet dominus coactus est, frumentum aut equum maiori precio emere.

NB. L. fructus. ff. eod. Fructus non modo percepti, sed qui honestè percipi potuerunt, æstimandi sunt. Ratio, quia in casu iniustæ damnificationis, dominum indemnem omnino seruare oportet.

CAP. VI.

Quinam restituere debent damnum iniuste datum?

AD contrahendam obligationem restituendi ex capite iniustæ læsionis duo esse necessaria: & vt damnum illatum sit, & vt contra iustitiam, siue per iniuriam illatum sit. Quare si quis in aliena sylua contra domini sui voluntatem ligna cedat, non tenebitur de damno, quia omnino inuoluntariè, & sine iniuria illatum est.

Præter damni executores, etiam concausæ eius ad restitutionem obligantur, quorum 9. sunt:

Iussio, consilium, consensus, palpo, recursus,

Participans, mutus, non obstans, non manifestans.

Qui expressè vel tacitè mandat damnum inferri, de eo tenetur.

Rati-

3 Ratihabitio damni illati mandato æquiparatur in ordine ad pœnas iuris, non autem ordine ad restituendi obligationem: quia ratihibitor non est causa efficiens damni, cum ad præteritum non sit potentia. Regula illa reg. 10. in 6. *Ratihabitionem retrotrahere & mandato non est dubium æquiparari.* Intelligitur de contractibus celebratis nomine nescientis, & potest ea ratihabentis: item de pœnis per Iudicem inferendis ratihibitori, delictum nomine ipsi patratum. Tenentur ad restitutionem consilium dantes & moventes damnum inferendi: sæpe etiam accidit, ut imperiti iuris sint executores, non tenentur ad restitutionem, sed eorum consilarii, Aduocati clientum, Confessarii pœnitentium.

4 Malè consulens damnum inferri (damnificatio defectum exequentis) obligatur, si ex culpa, facta crassa (quippe quæ in delictis dolo æquiparatur, in ordine ad pœnam, sed ad damni restitutionem consilium noxium dedit. Et verò, qui consilio sequitur, non obligatur consulens, nisi dolosum fuerit, & est, nisi fraude ignorante circumuenerit, iuxta reg. 62. in 6. *Nullus ex consilio, nisi fraudulentum sit, obligatur.* Et reg. 47. ff. *Consilii non fraudulentum, nulla obligatio.* Quod si ratione status vel muneris maiorem quam alii peritiam profiteatur, V. C. Doctor, Consiliarius tenebitur etiam de culpa. Ratio discriminis est posterioris generis personæ, dum peritiam prædicant, qua carent hoc ipso decipiunt alios, qui ipsorum consilium ex simplicitate sequuntur. Qui autem talem peritiam non profitentur, horum consilium nemo prudens sequitur, nisi prius explorarit, cum expediat, nec ne.

5 Qui alterum certo proposito à se ipso determinatum,

tum, ad damnum inferendum suo hortatu magis adhuc confirmavit, non obligatur damnificato, (quia non est causa efficax, ut damnum absolutè & secundum substantiam inferretur, quando alter per se ipsum satis incitatus erat ad id ferendum) nisi causa fuerit, ut maius ei damnum inferretur, tunc tenetur de excessu, V. C. Suasisti, furi, volenti furari 100. aut. ut furaretur 200. teneris restituere 100.

NB. Qui materialiter tantum, non verò causaliter (influendo formaliter in effectum) damno cooperatur, restituere non tenetur: V. C. tenens furi scalam. In externo tamen foro tales merito puniuntur ob delictum, præterquam si iustus metus excuset, quando excusantur rustici, cum à militibus mortis metu ad prædâs iniustas auhendâs; palpo, recursus.

Contentientes, fautores, receptatores, si concussa damni existant, ad restitutionem obligantur. v. c. Suffragium dantes in electione indigni, (puta si efficax concussa sit, secus si tu postremò eligas indignum; peccas quidem, sed non ad damni compensationem teneris, si tamen fuisset electus. Efficaciter alium concilians ad iniustam vindictam: Caupe ad domum suam filium prodigenter profectitia bona recipiens: Aduocatus iniquam causam manifestè vel occulte suscipiens: Vel recipiens furem, quatenus formaliter fur est; item ementes à fure res furtiuas, scientes eum furem: quia sunt receptatores furti, de quibus 3. *Receptatores non minus delinquunt, quam aggressores.*

Damno non obstantes, non manifestantes, &c. tunc solum ad restitutionem tenentur, si ratione pat-

Bb

eti, offi-

cti, officii, ad eoque ex iniustitia impedire debeant. **C.** Principes non impediunt latrones in terris suis, &c.

- 8 **Famulus non impediens fures extraneos in domum ingredienti, cum possit.** Iudex multam non tenetur exigere, nisi sit consuetudinis loci, nam illius officii non est, fiscum ditare. Iudex tamen tenetur ad restitutionem, si negligat Reo imponere multam, & telonarius negligat exigere vectigal. Si testis fugiens vel declinans testimonium, & per negligentiam testimonii sui innocenti causet damnum, tenetur ad restitutionem, nisi si veritatem celans causa sit, quominus innocens alium testem adhibere falsus testis tenetur ad restitutionem damni.

Qui donum accipit à fure ne clamet, aut ne recuset, non tenetur ad restitutionem, nisi sua pollutione furem animosorem reddiderit.

CAP. VI.

Quantum singuli damnificantes restituere debeant, & quo ordine?

- 1 **SI** plures damnificantes, sine conspiratione concurrant, ad damnum inferendum singuli iunctim obligantur, quam ipsimet intulerunt, v. c. haereticus ex vini dolio furato ab aliis, tantum tenetur restituere, quantum bibit vel accepit. Ratio, quia iniuria sua, non est aliquis causa influens in totum damnum, sed solum in partem eius. Si in rixa plures oppugnaverint aduersarium, ille solus de homicidio tenetur, quod lethale vulnus inflixit.
- 2 **Mandans** damnum dari, vt principalis damnificans, ante alios etiam ipsum executorem obligatur ad restitutionem. Ratio, quia actio magis tribuitur agenti